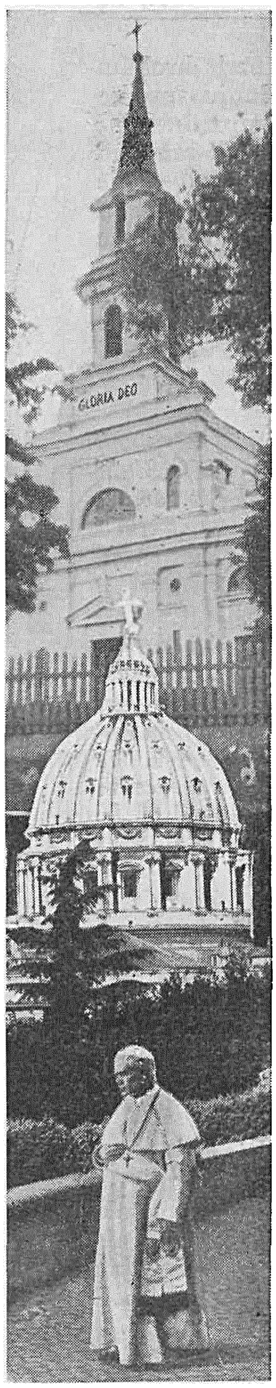
LA BRACE

Hod. XVII | LIPIEN - VIERASIEN 1966 | N. 89

ŹNIČ

Bielaruskaja relihijna-adradženskaja časopis

Adres Red: Roma, v. Trionfale, 6415 || Hadav. padp. 2 dal., 1 paasobn. 15 cent.

PADZIAKI ACHVIARADAUCAM

Sp.Machnacam	31.100
Sp.Budzkovaj	6.240
SpDr.Teodorovič	6.240
Ing.Chaniaŭka	6.240
Sp.M.Slaŭko	4.000

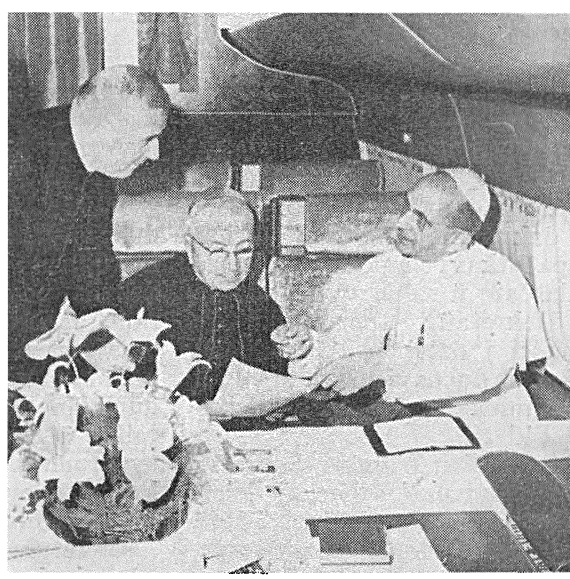
Vietlivaja prosba da ŭsich P. Cytacoŭ, kab splacvali padpisku !

«CHRISTI MATRI ROSARII»

Encyklika

Padajom u adpaviednym skarocie źmiest hetaha, jak užo švietavaja apinija nazvała, histaryčnaha dakumantu, jakim Papież zaklikaje viernych ščyra malicca da Najśviaciejšaj Dzievy na intencyju supakoju na śviecie ; daje napamin dziaržaŭnym uładam dalej staracca ŭsimi siłami aśiahnuć tryvały mir =zhodu ; dzień 4 sioletniaha hastryčnika — hadavinu svaje vizyty ŭ Z.N. — vyznačaje śviatkavalnym « Dniom SUPAKOJU =ZHODY », jaki j adsviatkavany.

Navioŭšy ŭspaminnyja dumki na pabožny zvyčaj adhavarvannia Sviatoha Ružanca u miesiacy kastryčniku dy zaachvociŭšy viernych da asabliva ščyraj pabožnaści da Najśviaciejšaj Dzievy, Pavał VI piša :

« Źbirajecca ciomnaja chmara vialikaje niebiaśpieki, pahražajučaj ludzkomu rodu ; jašče bo ŭsio pralivajecca zmahalnaja kroŭ u va ŭschodniaj Azii, šaleje zajadłaja vajna. Tamu voś pačuvajemsia zmušanymi da novych, bolš natužnych, sprobaŭ abiaśpieki miru, pakolki heta jošč u Našaj mahčymaści. Apača taho hłyboka zaturboŭvajuć viestki ab tym, što dziejecca i ŭ inšych staronach śvietu, jak : uzrastajučyja vyšcihi nuklearnaha azbrajennia, nacyjanalizmy, rasizmy, revalucyjnyja ruchi, złačynnaja hramadzkaja dzialbà, kryminalnyja zabojstvy, raźnià niavinnych asob. Usio heta moža ściahnuć strachotna vializny bič ».

U dalejšym, adciemiŭšy svaje raniejšyja intervencyi pacyfistyčnyja, Papież havora : « Padyjmajem vošža jašče raz Naš hołas 'kryčmà iz ślaźmi', stanoŭka uprašajučy (zaklinajučy) ŭrady zrabić usie natuhi, kab zàharava nie rasšyryłasia! Nia majem najmienšaha sumnivu, što ŭsie ludzi, usich plamion, usich rasaŭ, relihijaŭ i sacyjalnaha ładu česnaha dy spraviadlivaha, majuć hetkijaž, jak My, prakananni. Usie tyja, vošža, jakija ŭ hetym zainteresavany, chaj tvorać nieabchodnyja ŭmovy da zaniachàjannia zbroji. Majem na dymcy tych, u čyich rukach znajchodzicca dola rodu ludzkoha, što jany ŭ hetym mamencie źviàzany cižkim abaviazkam sumlennia Chajža egzaminujuć toje sumlennie j pytajuć jaho z dumkaju ab ichnich narodach, ab całym, śviecie, ab Bohu, ab historyi; z dumkaju ab tym, što ichnija imiony patomki bahaslavicimuć, kali rastropna pojdućza hetym błahanniem. Ŭ imia Božaje klicam : ustrymajciesia ! Treba zybracca na ščyryja česnyja pertraktacyi ! Ciapier parà haić kantrasty choćby i koštam ustupak i niekaryściaŭ, kab potym nia pryšłosia mo ź nieablicalnym, škodami, z balučejšaju raźnioju, heta załadžvać. Ale treba ustabilizavać supakoj =mir uhruntavany na spraviadlivaści j svabodzie ludziej, jaki bracimie pad uvahu pravy asoby i narodaŭ, inakš bo, jon nia budzie stała tryvały ».

Pavał VI prypaminaje potym, što supakoj =zhoda jość daram ź nieba i apiraje jaho na patrebie malitvy da Dzievy Najśviaciejšaj Maryi, jakuju Sabor solenna ahłasiŭ Matkaju Eklezii, dy dabaŭlaje : « Tamu-to u miesiacy kastryčniku, paśviàčanamu Maci Božaj Ružancovaj, chaj uzbolšacca, umnožacca błahanni, kab praź Jejnaje zastupnictva zaśvitała ŭreście ludziam zaranica praŭdzivaha supakoju =sho-

dy; takža i na froncie relihijnym, na jakim u našaj epocy, nažal, nia üsie mohuć svabodna prachtykavać svajo vyznannie. Asablivym čynam žadajem, kab čaćviortaha kastryčnika, hadavina pacyfistyčnaj padarožy Našaj u Z.N., byü sioleta śviatkavany u va üsim katalickim śviecie jak « *Dzień vyprošvannia supakoju = zhody* ».

I zakončyü Jaho Śviataść hetuju Encykliku abvieščanniem, što i Jon Sam u vyšaznačanym dniu ü Vatykanskaj Bazylicy nad hrobam Śviatoha Piatra adpravić specyjalnuju supliku da Najśviaciejšaj Dzievy, pad akompanijament całaje Eklezii ü śviecie, choć roznymi movami fizyčnymi — jak kaža Sv. Auhustyn — ale adnoj vieraj i sercam...

Vyšejpadanaja Encyklika tak niazvyčajnaha zakliku da miru, vyklikała ü śviecie šyrokaje i hłybokaje adhałośsie salidarnych hałasoü apinii.

ZALATY JUBILEJ

Jaho Eminencyja Kardynał Jazep Slipyj, *mitrapalit Lvoüski* (*Ukraina*), *vysokazasłužany mučanik za vieru, prabyvaüšy apošnimi hadami ü Vatykanie, paśla pavarotu z* vasimnaccacihadovaj *sibirskaj ssyłki, sioleta abchodzić* Załaty Jubilej Svajho Śviatarstva ; *jaki začaü uračystaju Bahasłužbaju nad hrobam Śv. Jozafata* (*ü bazyl. Sv. Piatra*) 28 *žnivienia hh. na Üniebaüziaćcie Najśviaciejšaj Dzievy* (*st. st.*) — *zaraz-ža pa zaviaršenni « siem raz pa siem hod » svaje śviatarskaje služby zhodna iz staravientym zvyčajem. Ułaścivy-ž Jubilej* Piaćdziesiacilećcia, *heta znača : üsienarodnaha radasnaha śviatkavannia budzie datavacca pa zakruhlenni vyšaznačanaj staravietnaj cyfry* — 50-*kaj. Bo Jaho Eminencyja Najdastojniejšy Jubilat atrymaü u* 1917 *śviatarskija vyśviaciny z ruk Słuhi Božaha Mitrapalita Andreja Šeptyckaha, śvieža tady zvolnienaha z rasiejskaj ssyłki ; pa jakim i pieraniaü vierchavodztva nad Hreka-Katalickaju Carkvoju Ukrainskaju.* [*Hl. zdymku i naš art. u N81, b. 3*].

Da tych mnohich, nadsyłanych z usich staron śvietu, na čale z Ajcom Sviatym, udastoiüšym autohrafičnym piśmom, ščyrych gratulacyjaü, pakorna dałučajecca iz svaimi najščyrejšymi dabražadanniami dla Vašaj Eminencyi Pryjaciela Biełarusaü —

— Redakcyja « Źniču »

«ECCLESIAE SANCTAE»

« MOTU PROPRIO » AB VYKANAUČYCH NORMACH 4 DEKR.

Dn.12 VIII. byü padany da publičnaha viedama papieski dakumant « Motu Proprio » pad tytułam jaho pačatkavych słoü « Ecclesiae Sanctae », jaki źmiaščaje ü sabie vykanaüčyja normy čatyroch Dekretaü Saboru : 1) ab pastoralnaj pavinnaści j dziejnaści biskupaü ; 2) ab uładzie j žyćci duchavienstva ; 3) ab abnovie žyćcià zakonnickaha dy 4) ab misijanarskaj dziejnaści Eklezii.

JExc. Mons. Perikł Felici, hałoüny Sakratar Kaardynacyjnaje Kamisyi paślasabornaj dziejnaści, z'ilustravaü hetahaž dnia dla žurnalistaü hałoünyja aspekty hetaha dakumantu dy jaho značennie z uvahi na vyniki uviadziennia ü žyćcio, ci z uvahi na uvia dziennie u novy Kodeks Kananičny Prava. Roznyja dyspazycyjnyja pastanovy, vysnavanyja z hłybiejšych studyaü Centralnaj pasabornaj Kamisyi Kaardynacyjanaj vydajucca ü charaktary eksperymentalnym. Ale heta nie źmianiàje ichniaha valoru, pavahi, tolki pazvalaje ichnim kankretnym užyciaülenniem prachtyčna abahacić paźniej hodeks praüny.

U źviazku z hetym kanferencyji biskupaü mahčymuć pradstaülać Apostalskamu Pasadu harysnyja spaściarohi, adpaviadajučyja patrebam dyjecezyjaü.

« Motu Proprio » datavanaje 6 žnivieniana urač. Pieramianiennia Znaviciela =Spasa, kažučy paüschodniamu), auvojadzie ü zakonnuju siłu 11 kartryčnika h.h. u čaćviortuju hadavinu adkryćcià Saboru.

Normy važniejšych i bolš terminovych punktaü Dekretaü Sabornych źmiaščajucca ü troch raździełach :

Pieršy ź ich datyča ułady biskupskaj i dušpastyrskaśviatarskaj prablemy, raspadziełu kleru, zhodna z bolšymi patrebami dyjecezyjaü, datyča pomačy matarujalnaj usim dušpastyram, asabliva y źviazku z abnoülenaj farmacyjaj kleru. Asabliva padkreślivajecca prydbannie i naležnaja farmacyja kandydataü da duchoünaha stanu, kab mahli pracavać nia tolki ü svajoj dyjecezyi, ci parachvii, ale eventualna takža i ü inšych, niezaležna ad kraju, nacyianalnaści, dzie vymahacimie bolšaja patreba.

U hetym raździele vydatna adciemleny tak zvanaja koordynacyja, raspadzieł usich sił, dy adzinaść dyrektyünaja u dyjecezyi z bolšaj kolkaściu supracoünikaü biskupa. Fihura Biskupa Vikaraha, vodle novaje ustanovy, uzažacimiecca bolš uładnaj dy adkaznaj jak pamačnika biskupa u davieranym jamu absiahu pastyrskaha sektaru.

Supraca zakonnictva (manastva) z dyecezalnym kleram pad kiraviečkaj kantrolaj biskupa, u novaj abładzie dyjecezyi j parachvii, paciahnie za saboju šyrejšuju üładnaść dyjecezalnaha biskupa (t.zv. « Ordynaruja ») u absadzie parachvijaü, ci inšych stanoviščaü eklezijalnych, dy admienu dyrektyvaü i pryvilehijaü adnosnych pry naznačenni. Dla bolšaha dabra duš, dakumant rekamanduje admovu z zajamanaha stanovišča, ci-to praz biskupaü, ci praz probarščaü, paśla 75 hod vieku. Usie parachvii uvažacimucca pieranosnymi (amovibile) — znača parochi ü hetych parachvijach, što dahetul nie mahli być pieraniesienymi na druhuju parachviju dziela niejkaha parachvijalnaha pryvileju.

Druhi raździeł źmiaščaje normy abnovy žyćcià zakonnickaha, adnosicca da kanstytucyjaŭ i rehułaŭ roznych zakonnych zhrupavanniaŭ dy adnosnych kryteryjaŭ dla ich ažyciaŭlennia ŭ duchu Saboru.

« Motu Proprio » stabilizuje miž inšym ustanovu Kanferencyjaŭ, abo Zybranniaŭ, rehularnych miž heneraŁami manašych kanhrehacyjaŭ.

Treci raździeł razhladanaha dakumantu datyča Dekretu ab aspostalstvie misyjnym. Abmiarkoŭvajucca j rekamandujucca sposaby studyjaŭ i prapahandy misyjnaje, farmacyi misyjnaj moładzi, siminarystaŭ dy naahuł viernych cyvilnych, pošuki j padrychtova misinarskich poklikaŭ, padtrymka z doku Papskich ustanovaŭ hetym žyva interesujučychsia, studyi teolohii misijanarskaje.

« Motu Proprio » ŭreŝcie ahłašaje kanstytucyju, ŭ łonie episkapalnych kanferencyjaŭ nacyjanalnych, abo ustanaŭlennie specyjalnaje kamisyi dla nałaďžvannia misijnaje dziejnaści. Ŭkancy padkreślivajecca vialikaja važnaść pierałaďžənnia S. Kanhrehacyi Prapahandy Viery du jejnaha funkcyjanavannia, a takža supracoŭnictva z Episkapalnymi Kanferencyjami ŭ krajoch misyjnych.

Zakončyłasia kanferencyja presavaja ahłašenniem haloŭnaha Sakratarà, Mons. Felici, zakryćcia dziejnaści adnosnych pasabornych kamisyjaŭ. Zastajecca tolki kamis. Centralnaja Kaardynacyi ź jejnym zadanniem autentyčnaha tłumačennia Dekretaŭ Saboru.

Tak što II Vatyksnaki Sabor uvajchodzić u novuju fazu bolš dynamičnuju dy universalnuju, jakoju sučasny śviet chryścijanski, ci katalicki, dyj niekatalicki štoraz žyviej cikavicca, čakajučy na tuju ŭsabieśniuju abnovu Eklezii, dy na jejny dyaloh z usim čałaviectvam na śviecie.

Pačynajecca ciapier paślasabornaja faza legislatyŭnaja=pravadaŭčaja, jakaja uvieś vielmi składany kampleks impulsaŭ adradženskich, danych praz Sabor, musić usystematyzavać u kodeksie praŭnym, nie dziela ahraničennia voli chryścijan=diziaciej Božych — jak zaznačyŭ Jaho Sviataść u vadnoj svajoj pramovie na audyjencyi — a dziela pravilniejšaha vykarystannia taje voli.

---

† Ajc. Dr. JAZEP DAŠUTA MIC

Adzin z vydatniejšych Ajcoŭ Maryjanaŭ biełaruskich, ad 1927 da 1938 enerhičny dabradziejny probaršč Drujskaj maryjanskaj parachvii ; šmat uciarpieŭšy ad antybiełaruskaj nietolerancyi dziaržaŭnych uładaŭ i ŭkancy vyhnany iz zajmavanaha stanovišča.

Radziŭsia ŭ 1891 u Smalenščynie. Vyśviačany ŭ Vilni paśla studyjaŭ seminaryjnych, potym dapaŭnianych u Lublinskim i Rymskim universytecie Lateranskim, dzie asiahnuŭ daktarat z prava. Śmiarotnaja niėmač (infarto card.) zaścihła jaho na stanoviščy duchoŭnaha apiakuna, spaviadnika, studentaŭ u Włocławku, adkul vyviezieny u krytyčnym mamencie da Varšaŭskaj kliniki, dzie dn. 10 vieraśnia h. h. addaŭ Bohu dušu. U pieradśmiertnym liście prosić malitvaŭ za jahonuju dušu.

---

† Pałkoŭnik RUŽANIEC RUŽANCOŬ

Rastaŭsia z žyćciom na 72 hodzie žyćcia. u Danville, Illin. ZDA. Pachoudziŭ iz Smalenščyny ź biłaruskaj radni. A choć dola žyćcia zbratała jaho ź Letuvoju, dzie dasłužyŭsia ranhi pałkoŭnika, nie paryvaŭ nikoli pryjacielskich znosinaŭ ź biełarusami asabliva Vilenskimi u časach pieradvajennych dy na emihracyi. Byŭ stałym padpiščykam i spahadnym daradnikam « Źniču ».

Viečnaja jamu pamiać !

EKLEZIJA I MODERNY SVIET

Ajciec Śviaty ŭ svaich audyjencyjnych pramovach štotydnia časta zakranaje važnyja temy z adbytaha Saboru, a miž imi cikaviačuju tut nas : ab adnosinach Šv. Eklezii da modernaha śvietu.

« Na pytannie adnosna pryncypovaje nastanovy Eklezii da śvietu nielha tak prosta adkazać — adciemiŭ raz Jaho Sviataść, — bo sàmaść, jakaja skryvajecca pad paniaćciem sučasnaha śvietu, jość vielmi składanaja. Eklezija ŭ svaich pohladach jość pazytyŭnaja, nie sutarlivaja, nie lohkadumnaja. Jana viedaje, što ŭ śviecie, ŭ ludzkoj dziejsnaści, šmat jośc čaho błudnaha j błahoha ; śćviardžajučy heta Eklezija nia jość pesymistyčnaj, pakazvaje tolki pieršapryčynu taho błahoćcia — pieršarodny hrech. Jana viedaje hłyboki bol hrachu u śmierci, jana znaje horkuju ludzkuju niespraviadlivaść, jak asabistyja dy sacyjalnyja biedy. Jana ŭmieje nazvać paimienna rečy

balučyja j kryminalnyja. Ale, pamima ŭsiaho, niaśled zabyvać i jejnaha optymizmu, praściej kažučy: lubaści, ź jakoje Eklezija Saboru hladzić na śviet jaje akružajučy».

Na dumku Papieža — adnym z vydatniejšych aspektaŭ Saboru jość toje, što jon hladzić z lubasnaju ŭvahaju na śviet u va ŭsich jahonych rečaisnaściach i ŭsiudy ŭmieje adkryć dabro, krasu i praŭdu. I heta nia tolki filazofija Eklezii, ale i jejnaja teolohija, tut bo uvydatniajecca: k čamu viedzie Abjaŭlennie. Eklezija nie baicca śvietu dy nie ŭciakaje ad jaho, a naziraje j bahasłavić jaho ludzkoje dzieła: navuku, pracu, suspolstva. Eklezija vyraźniej bačyć siannia svoj poklik i pasłanstva, nieabchodnaść jejnaje prysutnaści ŭ śviecie.

E k l e z i j a ž a d a j e l e p i e j z r a z u m i e ć s u č a s n y ś v i e t.

«Sabor skončyŭsia — pačaŭ svajo intervju na bačynach «Corjere della Sera» redaktar Albert Cavallari — Papa adviedvaje ZDA = ZN; u Eklezii adbyvajucca pieramieny j dyskusyi, dyalohi, jakich stahodździami nia byvała; nijakaja stalica na śviecie: Vašyngton, Maskva, ci Kalkutta, nie źjaŭlajecca takim centram zacikaŭlennia j sensacyi dla sotak miljonaŭ ludziej, jak Vatykan. Nidzie nie abdyvajucca hetkija vialikija źmieny.

«Papa Pavał VI pryniaŭ mianie — pisaŭ dalej vyšnazvany redaktar — na audyjencyi kala siomaje hadziny viečaram, paśla zakančennia aficyjalnych audyjenčaŭ. Jaho Śviataść vyjšaŭ mnie nasustrač i pryvitaŭšysia, padsunuŭ mnie kresła. Nia byŭ heta abydny gest etykiety, heta było pierakreślennie klasyčnych formaŭ papieskich monolohaŭ. I pačaŭ hutarku:

«Hładčej pojdzie vam razmova, jak siadziecie. Ciešusia, što màju nahodu pahutaryć ab Vatykanie. Śmat bo ludziej choča jaho razumieć, studyjavać. Apošnimi časami źjaviłasia nie mała knižak, pišučych pra Apostalski Pasad dy pra Papaŭ. Niekatoryja ź ich dobra napisany, ale śmat autaraŭ padaje dumki Eklezii, nia pytajučysia jaje samoje, jak jość u sutnaści. Ja śviedamy trudnaściaŭ zhurtavannia siannia ŭsiaho taho, što dziejecca dy što dyskutujecca ŭ nutry Eklezii. A z druhoha boku tak̄ža i Papa musić ułažyć śmat natuhaŭ, kab zrazumieć sučasny śviet».

«Eklezija žadaje lèpiej zrazumieć jaho. Jana choča pieraaràć nieabrablànyja dahetul ziemli, choča paviaści płuh svoj praz nivy najbolš zarosłyja lichaziellem, kab zrušyć, ažyvić dy padniać na śviatło toje, što było zaprapąščana. Hetaja pieravorka, peŭnaž, vyklikaje sutrasiennie, vymahaje vializnaje natuhi, rodzić novyja prablemy. Naš Papiarednik ledź uśpieŭ nakiravać toj płuh u novyja borazny, a Našym nièmačynym rukam davodzicca viaści jaho dalej».

I pradoŭžvaje dalej Papież:

«Eklezija źviartajecca da śvietu j spaściarahàje, što toj śviet jość niavieručym u vialikaj svajoj čaści. Adzin z maich Papiarednikaŭ u Milanie, Archbp z XVII stahodździa Sv. Karal Boromeus, pracavaŭ u zusim inšych umovach. Ja studyjavaŭ jahonyja archivy j karespandencyju z parochami. Tady hałoŭnyja prablemy byli: zàkup novaje spaviadàlnicy, abnova staroje nabožni, turboty ab pjanicach dy čaraŭnicach. Siahonnia my ŭžo nia majem kłopatu z paasobnymi niavinnymi čaraŭnicami, ale ź miljonami ludziej, jakija stracili vieru. Źviartajemsia da ich z pytanniem: Čamu vy nia vierycie? Voś tut i dyaloh Eklezii z sučasnym śvietam».

«Sabor nam vyjaviŭ — havaryŭ dalej Ajciec Śviaty — što pobač kryzysu viery ŭ śviecie, naščaście niama kryzysu ŭ Eklezii. Naviet najtrudniejšyja prablemy, naviet zusim novyja pytanni, jak np. relihijnaja svaboda razhladana ŭ Eklezii z praŭdzivaju lubaściu. Ufarmavannie ŭ joj dvuch krył: pastupoŭcaŭ i niepastupoŭcaŭ (kanservatsystaŭ), jak my ich siannia nazyvajem, nie narušała j nie narušaje samoje viery. Abhavarvajucca prablemy dla dabbra Eklezii, ale nichto z Eklezii nia vystupaje, ani niama baraćby ŭ joj. Kalib nièšta padobnaje isnavała — Papa skazaŭby ab hetym adkryta».

Zakranajučy pytannie suadnosin Eklezii j dziaržavy ŭ minułaści Papa Pavał VI skazaŭ:

«U minułym karali j cesary vierchavodzili nia-raz nad Eklezijaj. Siahonnia jana volnaja, a Papa nia jość u svajoj dziejnaści źviazany... U minuŭščynie isnavaŭ nepotyzm (uładžvannie svajakoŭ na dobrych pasadach — pajaśn. našaje), traplalisia zdarenni symonii (pradaža ci kupla duchoŭnych pasadaŭ — zauvaha našaja), a siahonnia taho ŭžo niama. A ŭsiož darychtavannie techničnaje administracyi eklezijalnaj dla udaskanalennia jaje, jość nieabchodnaje».

A j a k v y h l a d a j u ć a d n o s i n y E k l e z i i d a i n š y c h v y z n a n n i a ŭ

Na heta Papież adkazaŭ nastupnaje:

— «Sabor spryčyniŭ uproščannie śmatjakich spravaŭ i možna jaho ŭvažać takža jak spatkannie miž pradstaŭnikami roznych viera̋vyznanniaŭ... Źviarniecie uvahu na pradstaŭnikoŭ tych vyznanniaŭ: nas paznajuć. Nichto ź ich nie dajšoŭ da pryncypovaha vyrašennia. z hetaj pryčyny nia treba mieć nijakaj iluzyi, adnakža, jak źmianiłasia atmasfera! Niedaŭna prybyŭ da Nas adzin z abservataraŭ pratestanckich cerkvaŭ, padyjšoŭ bližej i vyciahajučy pryvietna ruku adazvaŭsia:

— «Dobry dzień! Minuła ŭžo 500 hod ad našaha apošniaha spatkannia!»

— «Vošža, musim byjści na spatkannie sučasnamu śvietu! — kančaŭ svaju biasiedu Papież, zakranajučy ŝče vielmi składnùju spravu ŭzajèminaŭ miž Vatykanam i Kvirynałam, svabody relihii ŭ Italii, a ŭśled za tym i prablemu sumlennia sučasnaha čałavieka:

«Hetulki jašče pytanniaŭ da vyrašennia prad nami! Dzień-u-dzień musim bydavać decyzyi, nastupstvy jakich tryvacimuć stahodździami. Musim adkzvać na sumnivy sučasnaha čałavieka, modernaha chryścijanina, a heta najčaściej źviazana z prablemaju sučasnaje chryścijanskaje siamji... Nam nia možna maŭčać, na ŭsio treba davać adkaz...

Malem Božaje praśviaty». RV.

ABJEDNANY SUSVIETNY CHRYSCIJANSKA-RABOTNICKI RUCH

Staraja heta prablema, jak i chryścijanstva, pieršyja vyznaŭcy jakoha pachodzili pieravažna z ubohich rabotnickich słajoŭ hramadztva svaječasnych pahanskich dziaržavaŭ, a faktyčna ŭsieŭładnaje rymskaje dziaržavy, dzie dola biezbaronnaha helota = rabotnika zaležała ad cezarapahanskaha « być posiemù ! » dzie hodnavartaść čałavieka rabotnika akreślivałasia tolki pradavanaj na rynku siłaj muskułaŭ. Hodnaść henuju padniało pieršachryscijanstva boskim autarytetam svajho prapaviednictva dy ŭzhadavannia duchova-moralnaha, hetak mocna i šlachotna salidaryzavaŭšaha pieršych chryścijan, faktyčna pieramohšych svaim ducham eksploatatarski staraŭładny mataryjalizm.

Paźniej u historyi, paśla chryścijanskaha ucyvilizavannia śvietu, pahanizm toj ekspolatatarski byŭ znoŭ adradziŭsia ŭ formie vialikich suspolnych niaroŭnaściaŭ, niespraviadlivaściaŭ, vyzysku rabotnickaje siły. I novapaŭstałymi rabotnickimi masami skałychnuli zakałoty, pieraradziušyjasia ŭ nienavisna = mścivyja partyi, vykarystoŭvajučyja ubohi stan i niezadavalennie, kab paśla spatrebić usio heta dla svaich ciomnych planaŭ.

Siarod hetakich voś abstavin vystupiła Chrystovaja Eklezija z svaim hołasam praŭdy i lubaści da kryŭdžanych i tendencyjna biantežanych masaŭ, choć i sama pieražyvała tady ciažkija časy, kali ciomnyja siły lichija spadziavalisia zusim jaje zburyć. Tady jana pad hetkuju poru krutuju padniała hołas evaneličnaje praŭdy j spraviadlivaści. U 1891 h. žjaŭlajecca pieršaja vydatniejšaja encyklika Papy Lavona XIII « Rerum novarum » = « Pra novyja rečy », traktujučaja ab sacyjalnych i rabotnickich pytanniach. Sioleta śviatkujecca ŭžo 75-cilećcie vychadu i vydatnaha prosperavannia hetaha dakumantu.

Za hetym pieršym u modernych časach vystuplenniem Eklezii ŭ abaronie rabotnikaŭ i biednaty abiazdolenaj, šledam pajšli inšyja vystyplenni j praktyčnyja pačyny. Z ich najbolej viedamyja encyklika Papy Piusa XI « Quadragesimo anno » = « Sarakavoha hodu », niaredkija padyjmanni rabotnickaha pytannia ŭ pramovach Papy Piusa XII, i ŭreščie encyklika Papy Jana XXIII « Mater et Magistra » = « Maci j vučycielka ». Paŭstali chryścijanska-rabotnickija zhurtavanni, jakija ŭ duchu chryścijanskich pryncypaŭ starajucca dasiannia štoraz lèpiej vyrašać rabotnickija pytannie. Henyja zhurtavanni prybrali ŭžo ŭsienacyjanalnyja afarmlenni, asabliva ŭ krajoch europejskich. Pjać hod tamu paŭstała dumka abjadnać ich u vadzin Śvietavy Ruch Chryscijanskich Rabotnikaŭ i ciapier akurat ŭ 75-ja ŭhodki pieršaje encykliki ŭ hetaj spravie prystuplena da ździejśniennia taje dumki.

U Rym buli źjechalisia z taje nahody pradstaŭniki z 55 krajoŭ z usich kantynentaŭ. I ŭ niadzielu 22 travienia zybralisia jany razam iz šyrokimi masami rabotnictva z europy, asabliva ź Italii — ahulnym likam kala 15 tysiač u bazylicy Sv. Piatra, kab vykazać Najvyšejšamu Pastyru j Apostalskamu Pasadu svaju ŭdziačnaść za apieku Eklezii dy vyjavić svaju addanaść joj, staražcy Chryścijanstva. Prastornuju bazyliku napaŭniali šmaltlikija vysokija herarchičnyja dastojniki : kardynały, Patryarchi, Biskupy, Sviatar stva, asabliva kapelany rabotnickich hramadaŭ, pialhrymy j nasielnictva Rymu.

U 10 hadz. ranicy raspačaŭ Papa Pavał VI pry centralnym autary bazyliki Imšu = Liturhiju Sv. ŭ asyście dvuch kardynałaŭ, najbolšych pratektaraŭ rabotnickaha ruchu : JEm. Lavona S. Duval z Alheru, i JEm. Jazepa Carden'a i čatyroch Biskupaŭ : z roznych krajoŭ : ZDA, Australii, Indyi j Mexyku.

Mižnarodny charaktar utrymana takža j pry čytanni Sv. Pisannia padčas Liturhii : Lekcyju Apastolskuju adčytana ŭ łacinskaj, anhelskaj i hišpanskaj movach, a Evaneliju : ŭ italijskaj, łacinskaj, niamieckaj dy francuzkaj. U roznych žyvych movach vykanany takža supolnyja malitvy viernych = ekteniju. Pa Imšy Sv. pjać pradstaŭnikoŭ roznych nacyjanalnych rabotnickich arhanizacyjaŭ, pračytali ŭ svaich movach častkami zvaroty da Ajca Śviatoha. Havaryłasia ŭ ich ab udziačnaści Eklezii za turboty nad rabotnickaju prablemaju ad časaŭ Papy Lavona XIII da apošniaha Ekumeničnaha Saboru. Vyrazna adciėmlivana, što chryścijanski śvietahlàd zusim nie pieraškadžaje rabotnictvu abstojvać svaje interesy spraviadlivaści j damahannia lepšaha žyćciovaha pałažennia. Bolš taho — chryścijanskaje prakanannie praśviatlaje šlach baradźby, dy vyrazna pakazvaje metu jejnuju. « My adklikajem — zajaŭlali pradstaŭniki chryścijanskaha rabotnictva — zamknionaje j samalubnaje paniaćcie hramadzkaści, što zabivaje asabistaść, a vyvyšaje pryvilej. Taksama adklikajem kalektyvistyčny pahlad, što nivečyć paadzinočnuju asobu ; jak takža adklikajem namahannie stvaryć hramadzva (suspolstva) dabrabytu, što zvodzić čałavieka da abydnaha spažyvača ŭsio novych industryjalnych praduktaŭ ».

Chryścijanskaje rabotnictva pastaviła sabie za metu: uviaści chryścijanskija pryncypu u suspolnaść dy na ich asnoŭvać hramadzki ład. Novazasnovany Svietavy Chryścijanski Rabotnicki Ruch pavinien heta arhamizacyjnym sposabam pravodzić. Heta nie pavinna być syndykalnaja, ci partyjanaja arhanizacyja, ale *idealahičnaja*, jakajab zajmałasia pašyrenniem svaich idejaŭ u šyrokich rabotnickich masach dy zhodna ź imi prychodzić z pomaččù ŭsim, biaz uvahi na ich relihijnuju, ci nacyjanalnuju prynaležnaść.

Na hety prahramovy zvarot rabotnictva Papa Pavał VI adkazaŭ daŭžejšaju pramovaju paitalijsku, a potym paŭtaryŭ koratka hałoŭnyja dumki paniamiecku, pafrancuzku, anhelsku dy pahišpansku. Pryvitaŭšy rabotnictva imiam Chrystusa, što Boham budučy, chacieŭ stacca miž ludźmi rabotnikam, Jaho Śviataść havaryŭ dalej, što i Eklezija, vykonyvajučy paručennie svajho Boskaha Zakładčyka zaŭsiodna cikavicca dolaju tych, što žyvuć z pracy svaich ruk. Tamu to na hetym mnohaludnym zybranni rabotnictva pry hrobie Sv. Piatra možna lohka adčuć udziačnaść za apieku Eklezii, aśmielvajučysia prasić dalejšaj apieki. Ajciec Sviaty i zapeŭniŭ tuju apieku tysiačam pradstaŭn. u bazylicy, a ŭ ich asobie i ŭsiamu rabotnictvu na śviecie, što Eklezija śv. i ŭ dalejšym, jak zaŭsiody uvažaje svaim abaviazkam turbavacca ab pracujučym narodzie. Nazyvaje jabo narodam, jak kažny hramadzki słoj, a nie masaju ; Eklezija bo zaŭsiody dbała ab hramadzkaj spraviadlivaści, ab česnym raspadziele hramadzkaha dabra i hramadzkich abaviazkaŭ ; jana vykazvałasia ŭ kankretnych pytanniach suadnosinaŭ miž kapitałam i pracaju, ab zarabotkavaj płacie i siamiejnym zabiaśpiačenni dy inšymi piakučymi prablemami pracujučaha narodu.

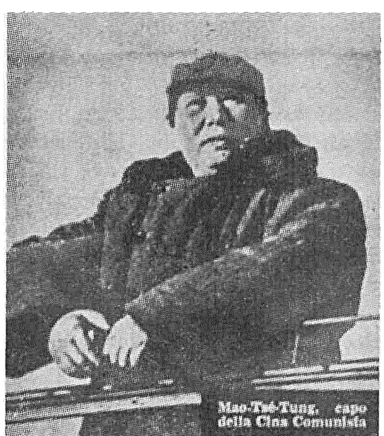
Eklezija padavała vyrašennie tych prablemaŭ u chryścijanskim dusie lubaści i spraviadlivaści. Jana

abstojvała prava rabotnictva da samaarhanizacyi, kab supolnymi siłami vypatraboŭvać sabie spravia-dlivyja pravy. « Adnakža — havaryŭ dasłoŭna Papa — Eklezija nia prystała dy nia moža prystać da suspolnych idealahičnych dy palityčnych ruchaŭ, što vyvodziać svoj pačatak i siłu z marxizmu, prymajučy i ŭvodziačy jahonyja nehatyŭnyja paniaćci j metady radykalnyja, a niapoŭnyja, j tamu chvalšvyja, adnosna čałavieka, adnosna historyi dy całaha śvietu. Prapaviedvany j pašyràny ateizm nia spryjaje navukovamu paniaćciu ab śviecie i kultury, a źjaŭlajecca zaślaplènniem, ad jakoha čałaviek i hramadztva panosiać ukancy ciažkija vyniki. Vypływajučy z taho materyjalizm, vystaŭlaje ludziej na krajnie škodny došled, jon dušyć jahonuju ŭłaścivuju duchovaść dy ŭzvyšnuju nadzieju. Klasavaja baraćba vymudravanaj systemy, razburaje j robić niemahčymym hramadzki mir=zhodu, vyradžajučysia ŭ nasilstva j paniavolennie, ŭ zanik svabody ad štučna totalitarnaj i tendencyjnaj duktatury ».

Adznačyŭšy ŭsie tyja naśledki, ci vyniki, hroznyja chvalšyvaha vyrašennia rabotnickaha pytannia, Papa śćviardziŭ, što pravilnaje vyrašennie jaho dać moža tolki chryścijanstva. Jano nia maje tolki instrumentalnaha zadannia, ale źjaŭlajecca toju siłaju, što pierarodžvaje ludztvo i nakiroŭvaje jaho na novyja mirnyja j tryvałyja šlachi raźvićcià. Chrystus pakazvaje šlach tamu rabotnickamu ruchu, što nabiraje ciapier voś śvietavaha afarmlennia. « Chrystus čakaje vas — zakončyŭ Papa svaju pramobu — Chrystus pryjmaje vas i abjednyvaje, Jon vas uzmahutnić dy uśviàcić ». R.G.

U KITAJI VYBUCH NOVY VULKAN RELIHIJNAHA PRASLEDU

Apošnimi časami zdryhanuli apiniju ŭsiaho śvietu trahi-strachotnyja padziei. U Turcyji padziemnastychijnyja siły ziemlatrusu ŭschadzilisia, pustošačy žachliva całuju pravincyju Anatoliju, umiarćviàjučy j horka abiazdolvajučy śmat tysiač nasielnictva. A ŭ kamunistyčnym Kitaji zvaruchnuŭsia ŭ dyktatarskaj biarłozie j raschadziŭsia na ŭsie dzikabiazbožnyja siły złosny Smok praśledu, prafanacyjna pustošačy kulturnyja skarby chryścijanskich nabožniaŭ dy brutalna źniavažàjučy śviatyja pačućci ludzikija. Dva pahromy dvuch dzikich sił pastaviła historyja našaha kataklistyčnaha stahodździa — jakby naŭmyśnie — ŭ sumiežnych datach, kab hłybiej adčuli my ich pàhubnuju strachotnaść. Ab dahetulašnich škodach pieršaha niaščaścia našym pav. čytačam chiba ŭžo z papiaredních paviedamlenniaŭ vièdama. A nad prabieham i škodami druhoha chočam tut zatrymaccа.

Mao-Tsé-Tung, capo della Cina Comunista

Dnia 23 hetaham iesiaca, žnivienia, u Pekinie stalicy Kitaju, hvałtoŭna vybuchli šmatlikija manifestacyi proci chryścijanskich śviatyniaŭ, kùpały j zvanicy jakich raptam zastrykacieli — jak paviedamlajuć infarmacyjnyja ahencyi — marksistoŭskimi ściahàmi, pazavieśvanymi « Čyrovonaj Hvardyjaj » moładzi. Pieršaj achviearaj hetkaj « adekaracyi » stałasia adna z najvažniejšych katal. nabožniaŭ Pekinu, Niavinnaha Začaćcia Najśv. Dzievy, ahulna ŭ narodzie nazyvanaja « Paŭdzionnaj Katedraj ». Akružyŭšy jaje « čyrvonyja hvardzisty », zabaraniali ŭvachod zàmiežnym žurnalistam : zryvajučy iz ścien ŭsie abrazy pradstaŭlajučyja evaneličnyja sceny, plàmiačy ich, dy viešajučy navonki śviatyni, a pryhožyja vokna vitražovyja i vialiki marmurovy kryž raźbivajučy j łomiačy na kavałki. Na kupale, pačyrvaniełaj ad ściahoŭ, naraźvieśvana daŭhich łàchaŭ z napisami=lozunhami « kulturnaj revalucyi ». Analahičnymi prafanacyjami sprafananyja skroź i jinšyja damy j lokali relihijnyja, [škoły, dom zakonnic, pavykidanych zahranicu.

U vadnu pratestanckuju nabožniu ŭhramaździli biust dyktatara Mao Tse-Tunga, a ścieny zvonku ŭvakrytyja ściahami, plakatami, stuhami revalycyjanalnaha charaktaru, dy zdymkani Mao j inšych akryčanych vierchavodaŭ sučasnych.

Henyja manifestacyi pakazvajuć jašče adzin lišni raz hłyboka antyrelihijnaje nastaŭlennie kamunizmu, hetulki razoŭ asudžanaha praz Ekleziju. Nia miesca tut viartacca j paŭtarać dakumanty daŭno viedamyja j praz Ekumeničny Sabor paćvierdžanyja ; alež nielha nie śćviardzić z naciskam, što padobnyja manifestacyi, chibaž nia vyrašajuć prable my ni hoładu ni ahulnaha biazdolla adnaho narodu praz hłybokuju źniavahu relihijnych sentymentaŭ usich vieručych, što žyvuć unutry dy za miežami Kitaju.

Z sumam treba śćviardzić, što kamunizm, jaki ahłašaje siabie radykalna eteistyčnym, niaminuča kančaje chapajučysia surogataŭ (padmiennikaŭ) Boha, abahaŭlajučy to adzin, to druhi typ, vustaŭlany narodu, moŭ prarok, jakomu pad karaj śmierci treba vieryć, kłaniacca i słužyč, nadusio kachajučy.

BIEŁARUSKIJA RADYJAPIERADAČY Z VATYKANU

ad 9 vierasnia 1966 h. stała nadajucca :

u NIADZIELI - PANIADZIELKI - SIERADY - PJATNICY

u h. 19 (7 viec.) ryms. času, a 21 (9 viec.) na Biełarusi na karotk. chvalach 31,43 ; 25,35.

NIADZIELAŠNIAJA NAVUKA

ŭ hadz. 7,15 rymsk. č. a ŭ 9,15 na Biełarusì na chv. : 25,55 : 31,10.

SVINNIA I BARAN

(bajka)

Śvinnia, paciorśysia, jak kažuć, la kultury,
Nadzieŭšy kapialuš da garnitura,
Zadrała łyč uhoru
I zapaŭzła ŭ vadnu kantoru.
Zarochkała nakont pasady,
Kudyb vy dumali?
— U hrady!
Baran, abkłaŭšysia papierami pa vušy,
Ubačyŭ u švinni nia łyč, a kapialuš,
I naviet kapytom nia rušyŭ,
Karotka beknuŭšy :
— Biaru!
Praz niejki čas Švinnia puściła łyč u chod,
Uščent spałasavała aharod.
Paśla, zrabiŭšy, śmieły razvarot,
Jana pierakuliła płot.

Taki byvaje ŭ spravie abarot,
Kali Švinniu puskajuć
U harod.

M.S.

KRYCHU AB DYALOHU KAMUNIZMU Z EKLEZIJAJ

U vadnoj svajoj radyjaviedamcy z 4 studzienia hh. albanskaje Radyjo Tirana adciemiła šyroki rozhałas pastanovaŭ zakončanaha II Vatykanskaha Saboru ŭ savieckaj dy juhasłaŭskaj presie Heta paćviardžaje — na dumku radyochronisty — toje žadannie revizijanistyčna-kamunistyčnych vierchavodaŭ čym chutčej rasčyścić šlach da ŭzajemazbližennia z katalickaj Eklezijaj.

Albanski toj radyjopramoŭca adciemlivaje: što chruščoŭcy bačyli ŭ pramovie Papy ŭ ZN pazytyŭny plus dla zmacavannia internacyjanalnaha miru = zhody, prabujučy adnačasna abnadziejvacca, što relihija voš pačynaje ŭžo moŭ źmieńvacca, zaniachajvać svaju abydnuju reakcyjanistyčnuju j filoimperyjalištyčnuju rolu.

Śćviardziŭšy toje, što Juhosłavija nie adsiannia šukaje ŭžo aficyjalnych suviaziaŭ z Vatykanam, što daćviardziłasia takža i śviežaj vizytaj u Biełhradzie atalijskaha Premjera Moro, jaki prynahodna jakrai z abmiarkoŭvaŭ z juhasłaŭskimi vierchavodami prablemu Idnosinaŭ da katalickaje Eklezii. Radio Tirana vośža dumaje, što revizijanisty buduć tuju niasiniècicu ab źmienie reakcyjnaha charaktaru relihii pašyrać.

Paklikajučysia na Zajavu TASS savieck. ahencyju) ŭ jakoj padkreślivaŭsia fakt, što Ekumeničny Sabor usiožtaki zakončyŭsia biez anatemy na kamunizm, radyjafonist albanski ŭsiotaki staić na svajom, što Vatykan nie pierastaŭ dy nie pierastanie zmahacca z kamunizmam dy z tymi ŭsimi, jakija nie zhadžajucca z teoryjaj i prachtykaj Eklezii.

Vatykan razasłaŭ na ŭvieś śviet svaich misijanaraŭ, jakija prykryvajučysia śviatarskaj sutannaj, addajucca spijonstvu j ahresyi na karyść imperyjalizmu proci kamunizmu.

Kali Ekumeničny Sabor na svaich pasiedžanniach — z naciskam adciemlivaje tut Radyjo Tirana — nia kinuŭ anatemy na kamunizm, dyk heta tolki taktyka Vatykanu, jakoju spadziajecca lepiej dabicca svajho.

I na prykančatku albanski radyojfonist vykazvaje prakanannie, što katalickaja Eklezija ŭ sapraŭdnaści tolki revizionizmu nie anatemizavała, jaki svajoj oportunistyčnaj dy zdradnickaj palitykaj robić vialikuju prysłuhu jak Vatykanu, tak i imperyjalizmu...

A JAKŽA SABIE ŬJAŬLAJUĆ TYJE REVIZIJANISTY ZAKIDANYJA IM MIRNYJA ZNOSINY Z EKLEZIJAJ?

Na heta kidaje krychu śviatła pramova hałavy kamunizmu italijskaha, Longo, padčas byłoha kanhresu partyi ŭ Rymie, jaki paklikajučysia na svajho papiarednika, idealoha, Togliatti, śćviardziŭ nastupnaje:

« My paćviardžajem, što staimo za utrymannie absalutnaha respektu svabody relihii j sumlennia dla vieručych i niavieručych, chryścijan dyniechryścjan. iKanstytucyjanalny pryncyp — redahavany jašče praz Togliatti i Dossetti — ab niezaležnaści ŭzajemnaj dziaržavy j Eklezii, suverennaści, pryznajom definityŭna. My ŭvažajem, što zhoda z relihijaj, poza ŭsim inšym, moža być pomačču dla sacyjalistyčnaha hramadztva, pakolki moža spryjać udziejnictva ŭsich vieručych budaviectvu volnaj ad vyzysku suspolnaści. Jošć vidavočnym toje, što my staimo efektyŭna j absalutna za dziaržavu śvieckuju. My proci dziaržavy kanfesyjanalnaje (vyznannia vaje) tak, jak i proci ateizmu dziaržaŭnaha. Heta znača: my proci taho, chto pryznaje dziaržavie niejkuuj pryvilehiju idealahičnuju, ci filazafičnuju, abo relihijnuju, tak jak i napramak kulturny, artystyčna škodny inšym ».

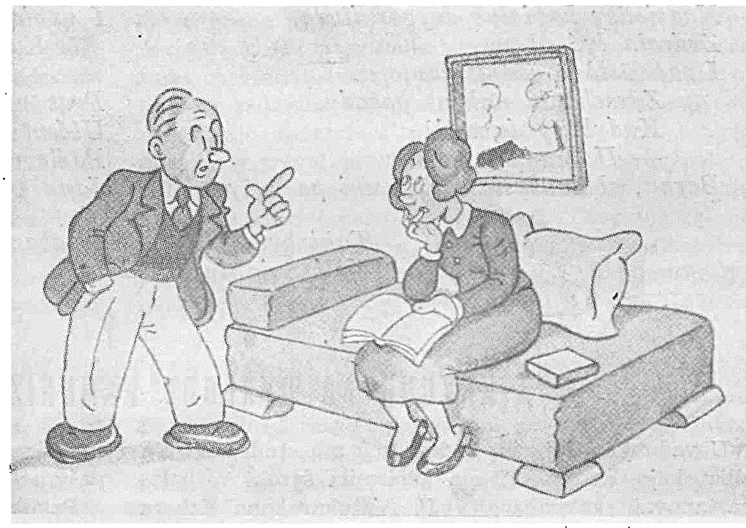
Hety vyskaz, moŭ adhałosak ab relihijnaj svabodzie ahłašanaj na V. Sabory, moža vyklikać uražannie ŭ kahonièbudź ab źmienie kamunistyčnaj daktruny adnosna relihii. Spaściarohšy vośža hetkuju mahčymašč, Longo, jakby čuŭ užo hetki zakid, i raraz paśpiašyŭ vyjaśnić, što imienna relihija źmianiłasia:

« Pad naporam pieramožnaha sacyjalizmu dy antyimperjalizmu rabočych klasaŭ i paniavolenych narodaŭ, staimo voś pierad faktam pieravyšennia idejanyc pazycyjaŭ kanservatyŭnych, jakija z relihijnaj idealohii rabili « opium dla narodaŭ », pieravyšennie (ci pieramoha) što dakonyvajecca ŭ asiarodździ, jakoje šče jość relihijnym, abo chryscijanskim i jakoje źjaŭlajecca vynikam taho novaha sposabu, jakim Eklezija siahaje na pole sutnych prablemaŭ modernaha śvietu ».

U dalejšych svaich pramovach hetaja sofistyka hałavy kamunizmu italijskaha, krychu pajaśniajecca cytatami starych kamunistyčnych idealohaŭ, jakija ŭsiožtaki ličylisia z duchovaj mahutnaściu Eklezii.

JAK ŽYČ, KAB ZDAROVYM BYĆ

Tekst.: S. Załužny
Rep.: M. Minkievič

Pazuròŭ nia trèba hryźci —
Ŭ ich — ni smàku, ni karyści!
Ale brydy šmat być moža;
K' tamùž — nàdta niapryhòža...
Choć nia ŭdàvišsia ty imi,
Dy žyvòt tvoj ich nia prymie.
Kali chočaš być zdaròŭ —
Nia hryzi ty pazuròŭ!

Usiè kùrać, nie zvažàjuć —
Dzièci-ž dychać čym nia màjuć?
Nie atrùčvajcież paviètra;
Chàtu treba nam pravièttryć?
Što tut dòŭha havaryć —
Nia vučysia ty kuryć?
Čùŭ ty chiba ad ludzièj:
Dym — chvaròba dla hrudzièj.
Za kurèckija hrachi
Bùdzieš ty — Achi... Achi!...

Padčàs jady nia čytàj,
Drènny heta zvyčaj — znaj!
Zamiž stràvy, ci zakràsy,
Možna mùchu źjèšci čàsam!

Direttore respons.: Dott. A. FRUTAZ
Posta indir.: Dott. P. TATARYNOVIC
Roma, Via Trionfale, 6415

Z dazvolu
Duchoun Uladau

Tipolitografia Fausto Failli - Roma

Pubblicazione autorizzata dal Tribunale di Roma con decreto del 7-12-1950